

versie jan 2020

2.3 Protocol machtsmisbruik / meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Doelgroep: Directies, leerkrachten en interne contactpersonen in primair onderwijs

In deze protocollen beperken we ons tot een korte beschrijving van de taken die de interne contactpersoon, de externe vertrouwenspersoon en bevoegd gezag in de verschillende situaties moeten uitvoeren ten behoeve van leerlingen bij klachten over machtsmisbruik.

Onder **machtsmisbruik** verstaan we alle vormen van seksuele intimidatie, discriminatie, agressie/geweld en pesten die zich voordoen binnen of in samenhang met de onderwijssituatie.

We bedoelen met **seksuele intimidatie** de ongewenste, seksueel getinte aandacht die tot uiting komt in fysiek, verbaal of non-verbaal gedrag. Ontucht of seksueel misbruik (aanranding, verkrachting) zijn vormen van fysieke seksuele intimidatie.

Inhoudsopgave:

- **Protocol 1:** er is sprake van (een vermoeden van) seksuele intimidatie tussen en aan de school verbonden volwassene en een of meerdere kinderen in de schoolsituatie.
- **Protocol 2:** het vermoeden van seksuele intimidatie tussen kinderen onderling in de schoolsituatie.
- **Protocol 3:** het vermoeden van andere vormen van machtsmisbruik tussen een aan de school verbonden volwassene en een of meerdere leerlingen.
- **Protocol 4:** een vermoeden van andere vormen van machtsmisbruik tussen leerlingen onderling in de schoolsituatie.

De beschreven werkwijze met betrekking tot protocol 2, 3 en 4 hoeven niet van begin tot eind doorlopen te worden. De beschreven werkwijze is een richtlijn. De werkwijze betreffende protocol 1 moet wel puntsgewijs doorgelopen worden in het kader van de meldplicht

Protocol 1

Er is sprake van (een vermoeden van) seksuele intimidatie tussen en aan de school verbonden volwassene en een of meerdere kinderen in de schoolsituatie.

Fase 1

De ouder en / of het kind vertellen u een zorgwekkend verhaal over (een vermoeden van) seksuele intimidatie.

Wat doet u:

1. aanhoren van de eerste melding (niet uithoren).
2. korte verslaglegging van de feiten (privé-aantekeningen van de i.c-er).
3. bij voorkeur overleg met de collega interne contactpersoon na toestemming van de ouders.
4. uitleggen aan de ouders wat de verdere stappen zijn
5. de interne contactpersoon neemt binnen 24 uur contact op met de externe vertrouwenspersoon voor overleg.

Verantwoordelijkheid voor de acties in deze fase ligt bij de interne contactpersoon.

Fase 2

De interne contactpersoon overlegt met de externe vertrouwenspersoon

- bespreken van de melding.

Onder melding verstaan we elke mededeling van seksuele intimidatie die door een kind of ouders gedaan wordt tegenover een betrokkene bij de school. De mededeling gaat dan over een beschuldiging van seksuele intimidatie aan een aan de school verbonden volwassene jegens een of meerdere kinderen.

- is er sprake van een vermoeden van een strafbaar feit, volg fase 3a.
- is er geen sprake van een strafbaar feit, volg fase 3b.
- afspreken van een plan van aanpak, taakverdeling tussen interne contactpersoon en externe vertrouwenspersoon.
- de interne contactpersoon informeert de ouders over het plan van aanpak.

Verantwoordelijkheid voor de acties in deze fase ligt bij de interne contactpersoon.

Fase 3a

- Is er sprake van (een vermoeden van) seksuele intimidatie, dan is de meldplicht van kracht.
- Het bevoegd gezag (directeur en/of bestuur) dient onmiddellijk van het vermoeden van strafbare feiten in kennis gesteld te worden door de interne contactpersoon.
- Het bevoegd gezag bespreekt deze melding met de vertrouwensinspecteur.
- Is er een redelijk vermoeden van een zedendelict, dan heeft het bevoegd gezag de verplichting aangifte te doen bij de politie of justitie.
- Binnen 24 uur wordt door het bevoegd gezag een crisisteam samengesteld (waarin ook de interne en de externe vertrouwenspersoon).
- De interne vertrouwenspersoon verwijst de ouders naar de externe vertrouwenspersoon.

- De externe vertrouwenspersoon heeft een gesprek met de ouders met als doel de feiten te verzamelen. De ouders worden geïnformeerd over de mogelijke trajecten die doorlopen kunnen worden. Zowel de justitiële route als het indienen van een klacht bij de klachtencommissie worden besproken.
- De externe vertrouwenspersoon maakt met de ouders een plan van aanpak. Zo nodig worden kind en ouders (in overleg met de politie) verwezen naar professionele hulpverlening.

De verantwoordelijkheid voor de verschillende acties in deze fase ligt bij het bevoegd gezag, de interne vertrouwenspersoon, de externe vertrouwenspersoon, de politie. (het crisisteam)

Fase 3b

- is er geen sprake van strafbare feiten maar wel van grensoverschrijdend gedrag, dan is de meldplicht niet van kracht.
- de externe vertrouwenspersoon bespreekt met de ouders welke stappen naar de betrokken volwassene en de school genomen kunnen worden. De mogelijkheden van het indienen van een klacht bij de klachtencommissie worden besproken.
- samen met de ouders bespreekt de externe vertrouwenspersoon het vervolgtraject met de directie van de school.
- de directie is vervolgens verantwoordelijk voor de maatregelen die uit preventief oogpunt genomen moeten worden om veiligheid te bieden aan het kind.
- de externe vertrouwenspersoon verwijst ouders en kind zo nodig naar professionele hulpverlening.

De verantwoordelijkheid voor de acties in deze fase ligt bij de externe vertrouwenspersoon, de directie van de school.

Protocol 2

Het vermoeden van seksuele intimidatie tussen kinderen onderling in de schoolsituatie.

Bij seksuele intimidatie is er sprake van een ongelijke machtsrelatie tussen dader en slachtoffer. Dit kan zich ook voordoen tussen kinderen onderling. Het overwicht van de dader kan gebaseerd zijn op leeftijd, fysieke uitstraling, sekse, functie, aantal of positie in de groep.

Fase 1

De ouders en/of het kind vertellen de leerkracht en de interne contactpersoon een zorgwekkend verhaal over seksuele intimidatie tussen een of meerdere leerlingen onderling.

- aanhoren van het verhaal.
- korte verslaglegging van de feiten (privé-aantekeningen i.c.-er).
- overleg, met toestemming van de ouders, met collega interne contactpersoon en directie.

Verantwoordelijkheid voor de acties in deze fase ligt bij de interne contactpersoon.

Fase 2

De interne contactpersoon overlegt met de externe vertrouwenspersoon:

- de gegevens worden besproken. Is er sprake van strafbare feiten? Wat is de ernst van de intimidatie, hoeveel leerlingen zijn er bij betrokken, is er sprake van een incident of is het herhaaldelijk voorgekomen.
- er wordt een plan van aanpak gemaakt tussen de interne contactpersoon en de externe vertrouwenspersoon.

Verantwoordelijkheid voor de acties van deze fase ligt bij de interne contactpersoon, ondersteund door de externe vertrouwenspersoon.

Fase 3

Afhankelijk van de ernst van de situatie, de onrust op school, de hoeveelheid kinderen die erbij betrokken zijn, de mate van intimidatie, zal in overleg met ouders en school voor een van de onder beschreven trajecten gekozen worden.

Er zijn 3 opties mogelijk:

1. Er is sprake van duidelijk strafbare feiten. De interne contactpersoon verwijst de ouders naar de externe vertrouwenspersoon. De externe vertrouwenspersoon verwijst de ouders naar de politie. Deze zorgt voor eventuele hulpverlening. De politie schakelt in dergelijke zaken meestal het ISV platform in.
2. Er is sprake van seksueel getinte spelletjes onder dwang. Er is veel emotie en onrust bij de betrokken ouders. De externe vertrouwenspersoon gaat een gesprek aan met de ouders van de betrokken leerlingen. Mogelijke vervolgtrajecten worden aan de ouders voorgelegd. Hulpverlening wordt zo nodig ingeschakeld.
3. Is er sprake van een geïsoleerd probleem, tussen twee kinderen onderling, zonder intimidatie en complicerende factoren, dan draagt de externe vertrouwenspersoon in overleg met de betrokken ouders de kwestie over aan het JGZ team, werkzaam op de bewuste school.

Mogelijke oorzaken van het gedrag van de betrokken kinderen wordt met de ouders besproken. Verwijzing naar adequate vormen van hulpverlening worden door de JGZ medewerkers geregeld.

De verantwoordelijkheid voor de acties in deze fase liggen bij directie, de interne contactpersoon, de externe vertrouwenspersoon en e.v.t. de politie.

Opmerking:

- De externe vertrouwenspersoon kan gevraagd of ongevraagd de directie adviezen geven t.a.v. het nemen van preventieve maatregelen ter voorkoming van seksuele intimidatie.
- Als de eerste melding van seksuele intimidatie tussen kinderen onderling in de schoolsituatie, bij een van de JGZ medewerkers verricht wordt, is het aan te bevelen een van de externe vertrouwenspersonen te consulteren, of tenminste te informeren. In het kader van een deskundige en zorgvuldige afhandeling is goed overleg en afstemming tussen het JGZ team en de externe vertrouwenspersoon van belang.

Protocol 3

Het vermoeden van andere vormen van machtsmisbruik tussen een aan de school verbonden volwassene en een of meerdere leerlingen.

Onder andere vormen van machtsmisbruik verstaan we agressie, pesten, geweld, discriminatie.

Onder agressie, geweld, pesten, verstaan we elk gedrag, elke houding, elke uiting, elke beslissing, dan wel het nalaten van gedragingen/uitingen en het niet nemen van beslissingen; binnen of in samenhang met de onderwijssituatie; waarin en of meerdere personen psychisch en/of fysiek worden lastiggevallen, bedreigd of aangevallen worden. (voor verdere uitleg, zie de klachtenregeling)

Dit protocol is alleen van toepassing in die situaties waarin sprake is van machtsmisbruik en de ouders een klacht willen indienen bij de klachtencommissie. In de meeste gevallen is er dan sprake van een vertrouwensbreuk tussen de ouders en de leerkracht, directie en bestuur. In alle andere gevallen als er geen sprake is van een klacht, dienen ouders verwezen te worden naar de bestaande reguliere trajecten binnen de onderwijssituatie.

Fase 1

De interne contactpersoon heeft een gesprek met de ouders en/of de leerling.

- verzamelen van de gegevens.
- korte verslaglegging van de feiten (privé-aantekeningen van de i.c.er).
- overleg met collega interne contactpersoon en directie.

Verantwoordelijkheid voor de acties in deze fase ligt bij de interne contactpersoon.

Fase 2

De interne contactpersoon overlegt met de externe vertrouwenspersoon.

- bespreken van de informatie.
- de interne contactpersoon en de externe vertrouwenspersoon maken een plan van aanpak.
- de interne contactpersoon bespreekt het plan van aanpak met de ouders.

De verantwoordelijkheid voor de acties in deze fase ligt bij de interne contactpersoon.

Fase 3

De uitvoering van het plan van aanpak.

De externe vertrouwenspersoon voert een gesprek met de ouders en/of de leerling.

Er zijn 3 opties mogelijk:

1. Er is sprake van een ernstige vorm van machtsmisbruik met geweldpleging. De ouders wordt geadviseerd aangifte te doen bij de politie en een klacht in te dienen bij klachtencommissie.
2. Er is sprake van grensoverschrijdend gedrag en ouders willen een klacht indienen bij de klachtencommissie. De externe vertrouwenspersoon begeleidt de ouders naar de klachtencommissie en verwijst evt. naar de hulpverlening.
3. Er is sprake van een vertrouwensbreuk tussen ouders en school. Met toestemming van beide partijen kan de externe vertrouwenspersoon bemiddelen in een dergelijke situatie of adviseren een mediator in te schakelen.

Protocol 4

Een vermoeden van andere vormen van machtsmisbruik tussen leerlingen onderling in de schoolsituatie.

Als de melding van een vorm van machtsmisbruik bij de interne contactpersoon gedaan wordt, worden de volgende fasen gevolgd:

Fase 1

De interne contactpersoon heeft een gesprek met de ouders en/of de leerling.

- verzamelen van de gegevens.
- korte verslaglegging van de feiten (privé-aantekeningen i.c. er).
- overleg met collega interne contactpersoon en directie.

De verantwoordelijkheid voor de acties in deze fase ligt bij de interne contactpersoon.

Fase 2

De interne contactpersoon overlegt met de externe vertrouwenspersoon.

- bespreken van de informatie.
- de interne contactpersoon en de externe vertrouwenspersoon maken een plan van aanpak.
- de interne contactpersoon bespreekt het plan van aanpak met de ouders.

De verantwoordelijkheid voor de acties in deze fase ligt bij de interne contactpersoon.

Fase 3

In de meeste gevallen zal de externe vertrouwenspersoon een dergelijke kwestie overdragen aan het JGZ team, in overleg met de ouders.

De externe vertrouwenspersoon kan een adviserende rol blijven vervullen zowel naar het JGZ team als naar de school.

Is er sprake van een situatie waarbij geweld een rol speelt en er meerdere leerlingen betrokken zijn, zal de externe vertrouwenspersoon altijd overwegen de politie te consulteren of een melding te doen.

Opmerking: Als de eerste melding van machtsmisbruik tussen kinderen onderling in de schoolsituatie, bij een van de JGZ medewerkers ingediend wordt, verdient het aan te bevelen, de externe vertrouwenspersoon te consulteren, of tenminste te informeren. In het belang van een deskundige en zorgvuldige afhandeling, is een goed overleg en afstemming tussen JGZ team en de externe vertrouwenspersoon van belang.

Toevoeging na wettelijk wijziging meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling in 2011 en actualisatie 2019

Sinds april 2011 is door het landelijk platform preventie kindermishandeling een nieuwe route ontwikkeld bij huiselijk geweld en kindermishandeling. In 2019 is deze meldcode bijgesteld. De meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling helpt professionals bij vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Aan de hand van 5 stappen bepalen professionals of ze een melding moeten doen bij Veilig Thuis en of er voldoende hulp kan worden ingezet.

Aangezien we als scholen te maken krijgen met kinderen zullen we dit ook moeten naleven. Dit betekent dat als het de THUISSITUATIE betreft er ook acties worden verwacht van alle personeelsleden. In onderstaand schema is overzichtelijk uitgezet welke stappen je moet ondernemen. Uiteraard is overleg met directie cq. contactpersonen gewenst.

Stappenplan verbeterde meldcode:

STAP 1 *In kaart brengen van signalen*

Breng signalen in kaart die je zorg bevestigen of ontkrachten. Leg signalen en vervolgstappen objectief en feitelijk vast in het dossier. Voer indien nodig de kindcheck uit.

STAP 2 *Advies vragen aan deskundige collega of Veilig Thuis*

Overleg met een deskundige collega om signalen te duiden. Raadpleeg zo nodig Veilig Thuis of een forensisch arts. Neem bij eerge relateerd geweld, huwelijksdwang of vrouwenbesnijdenis direct contact op met Veilig Thuis.

STAP 3 *Gesprek met ouders en /of kind*

Bespreek je zorgen zo snel mogelijk met de ouders en met het kind zelf. Alleen als jouw veiligheid of die van het kind in gevaar kan komen door een gesprek kan je hiervan afzien.

STAP 4 *Wegen van het geweld*

Maak een inschatting van de aard en de ernst van de situatie op basis van de informatie uit stap 1 t/m 3. Vraag bij twijfel advies aan Veilig Thuis.

- Blijft je vermoeden bestaan? Indien nee: meldcode afsluiten.
- Zo ja, is er sprake van (een vermoeden van) acute of structurele onveiligheid?

STAP 5 *Neem twee beslissingen:*

1. Is melden noodzakelijk?

Als je acute of structurele onveiligheid vermoedt, doe je een melding bij Veilig Thuis en beoordeel je gezamenlijk of hulp bieden of organiseren ook tot de mogelijkheden behoort.

2. Is hulp (ook) mogelijk?

Beantwoord de volgende vragen:

- Ben je in staat effectieve hulp te bieden of organiseren?
 - Werken betrokkenen mee aan de geboden hulp?
 - Leidt de hulp binnen de gewenste termijn tot duurzame veiligheid en welzijn van alle betrokkenen?
- Indien 'nee' (alsnog) melden bij Veilig Thuis.

Toelichting per stap:

Stap 1: In kaart brengen van signalen

- Observeer
- Onderzoek naar onderbouwing
- Gesprek met ouders: delen van de zorg

Stap 2: Collegiale consultatie en raadplegen Veilig Thuis

Consulteer interne en externe collega's tijdens:

- groepsbespreking
- teamvergadering
- kind bespreking
- Centrum voor Jeugd en Gezin
- bilateraal overleg met jeugdarts of jeugdverpleegkundige
- consulteer ook Veilig Thuis
- uitkomsten consultaties bespreken met ouders

Stap 3: Gesprek met ouder

- Gesprek met de ouder: delen van de zorg

Stap 4: Weeg de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling

- Weeg risico, aard en ernst van de kindermishandeling of huiselijk geweld.
- Vraag eventueel Veilig Thuis hierover een oordeel te geven.

Stap 5.1: Is melden noodzakelijk?

- Zie afbeelding

Stap 5.2: Is hulp verlenen of organiseren (ook) mogelijk?

- Zie afbeelding